

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
tanap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kizárólag rimaszéki
vagy mezőkeresztesre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalban intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A föld és a tenger.

Ujév reggelét köszöntve, nem feledhetjük az ó év utolsó napjainak retentő eseményét. A világ egyik legszebb pontján, Délolaszországban megmozdult a föld, kicsapott medréből a tenger, s a föld és a víz pillanatnyi ölekezésében ezrek és ezrek találták halálukat. A narancsligeteket lesöpörte a tajtékzó áradat, az évszázados multat hirdető házakat rommá rázta a megmozdult föld s az örökké vidám lakosság dalos ajkát egyszerre lezárta a sápadt halál.

Megmozdult a föld, megmozdult a tenger — s egy dobbantásukra megállott az élet. Szomorú vége az egyik évnek, gyászos kezdete a másiknak. Az egész világ részvéte áll a nép mellett, melyet oly rettenetes csapás foszlott meg honpolgárai ezreitől.

Isten óvjon bennünket hasonló veszedelmektől ez új esztendőben.

Pedig nálunk is hallani a föld alatt vonagló rétegek moraját. Elégedetlenség, nehezen fékezett vágyak, kitörni kész elégedetlenség feszítik a sziveket. Robbanó anyag keveredett középük, a melynek fojtó gáza távol tart minden más, ne-

hogyan megelőzzék az előkészített kitörést. Robbantó elem, a mely a világtörténelemben mindig tudott rontani, alkotni soha.

A rombolás munkája befejezéshez közelget, az ismeretlen erők már megmegrázzák a békés társadalom épülete alatt a földet. Repedések látszanak itt is, ott is, inog a fal itt is, ott is.

Hol van az a balga, aki azt merné mondani a messzinaiaknak: miért nem tapasztottátok be a repedéseket? akkor nem szakadt volna rátok a tető. De nálunk még mindig azt hiszik egyesek, hogy holmi vékony vakolásokkal, toldozgatásokkal segíthetünk magunkon. Reperálásokkal akarnak védekezni a földrengés ellen, limonádeval oltanak el a tüzet. Szóbeszéd, üres spekulálgatás az egész. A mi készülő földrengésünknek ismerjük minden titkos és bevallott erejét, számba vehetjük a ható erőket, látjuk a szemeink előtt befurakodó robbantó elemeket s előttünk készül fel az egész földalatti világ. Ha el akarjuk kerülni a katasztrófát, ott kell felvennünk a küzdelmet, a hol arra készülnek. Hatalmas erők működéséről van szó, a mely erőkkel világokat lehet építeni vagy rontani. Vegyük

tehát kezünkbe az erők irányítását mi, szorítsuk félre tudással, munkássággal, bátorsággal és kitartással a robbantókat. Azzal az erővel, a melylyel egy országot koldussá lehet tenni, ugyanazt fel is lehet virágoztatni.

Beszéljünk képek nélkül. Forradalomra szervezik nálunk a kisembert a nagy szélhámosok. Forradalomra biztatják hazug ígéretekkel. Ennek a forradalomnak egy-egy erőpróbájából mindenki láthatja, hogy csak pusztulás fakadhat belőle, nem boldogság. A délolaszországi katasztrófa csak tréfa ahhoz a pusztításhoz képest, amelyet a nálunk előkészített társadalmi forradalom okozna. Betepusztulna egy ország minden polgárával és protétárjával együtt, de feltollasodnék belőle néhány elősködő. Ezt a kitörést összetett kezekkel várni, holmi csip-csapp vakolatásokkal megelőzni remélni: bűnös könnyelműség. Radikális orvoslás nélkül semmire sem megyünk. A fővárosi asztalos- és vasmunkás-szakszervezet felszólítása megmutatta, mi az első lépés: megtisztítani a munkásságot a középük keveredett dologkerülő salaktól. Azután jön a második lépés, amely a feszítő erők veszélyességét elveszi: tessék levonni kér-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy cilinder pusztulása.

Irtá: Kincs István.

A borbély éppen brudert ivott a vendégével.

— Szervusz öcsém! — koccintotta rá a poharat — huncut az ur.

Fenekig üritették a poharat, utána paroláztak s megint töltöttek.

— Aztán mondd csak, öcsém — esett neki a lelkesedésnek Lehotay Ferenc, a borbély — te... te az öreg anyámnak vagy az unokája?

— Természetesen — felelte Bálinth Laci, a vendég.

— Mert hát én is annak volnék az unokája.

— Hanem a Lehotay ágról.

— Magától értetődik. Az édes apám Pesten volt borbély. A hány mágnás a hatvanas években csak ott kószált, azokat mind ő borotválta.

— És szerzett nagy vagyont? — tudakolta kíváncsisággal a vendég.

— Ördögöt szerzett — ütött az asztalra mérgesen Lehotay — a mit a bicskájával ke-

reszt, azt a kártyán meg cigányon elvesztette. Amolyan igazi nemes vér szorult beléje. Abban is hasonlított a nemes urakhoz, hogy a végén ellicitálták.

— Haj! — sóhajtott Bálint Laci — kevés böcsületes embernek sikerül manapság kiszabadulnia a végrehajtó körmei közül. Ilyen már a világ folyása.

— Hogy nehéz sora van a mai világban a böcsületes embernek, az már szent igaz — szontyolodott el a borbély — hanem azért, aki addig nyújtózik, ameddig a takaró ér, az csak elevez valahogy. Kettőnket, teszem, még nem licitáltak ki, úgy-e uramöcsém?

— Hála legyen az Uristennek — volt a rövid felelet.

— Annak örvendek. Igazán örvendek. Jól esik e tudat, hogy rokonaim között is van, ki legalább vitte valamire. És elég különös öcsém, rólad azt sem tudtam, hogy a világon vagy.

— Nagy volt a familia. — Ki erre, ki arra hordta az irháját.

— Az már igaz — hagyta rá a borbély — mindegyikünk más faluban született. Mikor mi Pestre kerültünk, ekkor elszakadt az utolsó férc is, mely minket a család többi tagjához fűzött. Annál jobban böcsülöm benned, öcsém, hogy fölkerestél. Ünnepet hoztál a házamhoz.

Van szerencsém a n. é. közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a legujabb divatu és legjobb minőségű szöveteim raktáron vannak, melyekből a legujabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papságot az egyszínű és fekete árúimra, melyeket kizárólagosan a Főtisztelendő papság részére tartok. Állandóan nagy választék reverenda, gimnáziumi és egyházi quadrátusokból. Rivetum viola és fekete színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legcélszerűbb hit. remény,

Abban a pillanatban megnyílt az ajtó s egy kis öt éves fiu botorkált be rajta.

— Itt a fiam — tört ki a büszkeség a borbély szivéből — bemutatom Lehotay Ferit, családunk leendő büszkeségét, most jön az óvodából.

— Kezet csókolni, fiam a bácsinak! — biztatta az apa a kis atyafit.

A fiu tartózkodva került közelebb s csatán csókot cuppantott a bácsi kezére.

— Derék ember lesz belőle — jelentette Bálinth Laci — máris milyen illemutód!

— S milyen okos még hozzá! Vagy tiz ver-
set betéve tud már. Mondassak el vele egyet?

— Köszönöm, ne tárazzuk a kedves kicsikét. Éhes lesz bizonyosan a szegény. Nesze fiam nyújtott a vendég egy csirkecombot a kis Lehotay Ferkónak.

A fiu mohón kapott utána.

— A kölyök tudja már mi a jó — nevelt az édes apa — ha krumplival kínáld volna öcsém, bajosan majszolná annyi lelkesedéssel.

— Isten növesse nagyra — nyilatkozott kenetteljesen Bálint Laci — s ha megnőtt, lesz gondom rá!

— Hogyan érted, öcsém?

— Csak úgy, hogy iskolára fogjuk. azután befogadom az üzletembe.

szeretet övének (cingulus, mely egyedül csak nálam szereshető be.

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem, föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka és jutányos ár volt, melytől eltérni a lüvében sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre utóda.
polgári és papi szabó.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazar“-épület színház-oldal

lelhetetlen következetességgel a felebaráti szeretet, a testvériség krisztusi parancsainak minden következményeit. Tessék megadni az emberhez méltó lét feltételeit mindenkinek. Ez az a két bűvös vessző, amelynek érintésére a forrongó elemek békés munkára hajolnak s a föld nem városokat fog elnyelni, hanem kalászt és virágot terem.

Itt a tenger is körülöttünk: idegen fajok özöne, melyek partjainkat alámosva, lesve-lesik a belső földrengést, hogy akkor ők is kivegyék a maguk részét a gyászos munkából. A tengert megfékezni nem lehet; az ellen csak egy védekezés van: talajunk biztonsága. Földrengés nélkül Messzina utcáiba soha sem ronthatót volna be a tenger sós vize. Belső forradalom nélkül Magyarország soha sem lehet külellenség prédája.

Félre tehát az örökös gravámenekkel, jelszavak kergetésével, apró kanapépörökkel. A magyar társadalmi kérdésre kell megadni az egyenes feleletet: a keresztény szellem diadalra juttatását, Krisztus keresztjének kitűzését, a hármass halmokra nemcsak a címerben, de első sorban a valóságban. Ez a jövő, ez az út, az igazság, az élet.

Oh szép Jézus, ez új esztendőben légy hiveidben.

*

Az olaszországi katasztrófa.

Ujabb földrengés. — A tenger pusztítása.

A délolaszországi katasztrófa még nincs — úgy látszik — befejezve. Az elemek még nincsenek megnyugodva s a föld belsejében még mindig tartanak a forrongások. Tegnap délelőtt

ujabb földrengés volt, de már csak a romokat döntötte össze. A pusztítás rémes. A halottak megszámlálhatatlanok. Az újabb érkezett értesülések újabb és újabb borzalmakat írnak le.

A legújabb jelentéseink a következők:

Róma, dec. 31. Az elpusztított tengerpart mellett a helyzet most sokkal veszélyesebb, mint eddig volt. Mentésről egyáltalán szó sem lehet. A tenger óriási hullámokban mossa a romokat s a partról mindent eltüntet. A víz olykor megcsontított hullák tömegét dobja messze a szárazföldre. A narancs-erdők, melyek a vidék szépségét képezték, teljesen elpusztultak.

Róma, dec. 31. Messzinából egyáltalán semmi sem maradt fenn. A szép, virágzó város egyszínű a földdel.

Róma, dec. 31. Ujabb földrengés volt a délelőtti folyamán, mely leirhatatlan pánikot idézett elő. Eddig megállapították, hogy 18 község tűnt el a föld színéről. Messzina felett hatalmas füst-és porfelleg gomolyog.

Róma, dec. 31. A király megérkezése a katasztrófa színhelyére jótékonyan hatott. A nép mindenütt élteti a királyt. Az angol király részvét-táviratban fejezte ki megdöbbenését a katasztrófa felett.

Messzina multja.

Messzinának, Szicília második legnagyobb városának, mely elpusztult a katasztrófa után, százhatvan ezer lakosa volt. A messzinai tengerszorostól fekszik, melyhez Scylla és Charibdis ókori mondája fűződik. A tengerszoros, mely Szicíliát az itáliai félszigettől s a hasonló földrengésektől szenvedett Calabriától elválasztja mindössze pár kilométer széles. A város a Peloritán-hegység nyulványainál terül el s utcai amfiteátrálisan nyulnak felfelé a hegyoldalra, ahol két erősséget építettek. Messzina a tyrrheni tengert urálja megerősített részével s élénk forgalmával. A város külseje igen kelle-

mes benyomást gyakorol a látogatóra, még pedig modern benyomást. A régebbi katasztrófa után ugyanis a város újra épült s amennyivel vesztett külsejének történelmi jellegéből, annyival nyert új építkezésével. Fekvésének szépsége egyébiránt vetélkedik Palermóéval. Középkorból való épületei közül leghíresebb a dóm, mely három gót homlokzatával 1628-ból való oltárával, 26. egyiptomi gránitból készült oszlopával, melyek állítólag a faraói Neptun-temp-lomból származnak s apostol-szobraival igen értékes régiség. Különb. 1197-ben épült. A messzinai kikötő, melyet egy földnyelv zár körül, egyike a város legszebb részének. A fő-utca, a Cavour-korzó két részre osztja a várost: az egyik rész a tenger felé esik, a másik a hegyre húzódik fel.

A Piazza del' Annunziatán emelkedik Juan d'Austriának 1572-ben emelt emléke. A város déli részén, a Campo Santon van eltemetve La Farina, a híres költő. Messzinának kereskedelmi s kikötői forgalma jelentékenyebb, mint ipara. Kikötője, a legszebbek és legbiztosabbak egyike egész Európában, 1100 hajó befogadására alkalmas. Délgyümölcsökben, különösen almában, citromban, olajbogyóban, dióban tetemes kivitele van. Szellemi életét 1549-ben alapított egyeteme, két technikai, egy teugerezeti iskolája, katonai nevelőintézete, tudományos akadémiaja, festményekben gaszag művészeti muzeumai teszik élénknek. Környékén pompás helyek terülnek el, gyönyörű kilátást adván Szicília sziklás partjaira, Calabriába s a kékvízű tengerszorosra.

A városnak különben nem most volt első ízben része földrengésben. 1783-ban hasonló katasztrófa érte, romokba döntvén a város felét. 1823-ban egy tengerrengés következtében kitört áradás pusztította. 1743-ban veszedelmes pestisjárvány tizedelte meg a város lakosságát. A várost azonban nemcsak a természeti elemek, hanem a történelem eseményei is alapos megpróbáltatásoknak tették ki. A görögök által alapított gyönyörű Koloniát Kr. előtt 396-ban a karthágóiak teljesen elpusztították. Ujra építvén, 312-ben Agathokles csapatai támadták meg s 284-ben a lázadó mamertinok kezébe került, a kereszténység első századaiban római birtok volt, 831-ben pedig a szaracénok hódí-

— Ab! hát neked üzleted van? S milyen, ha szabad kérdenem?

— Gyarmatáruval kereskedem.

— Gyarmatáru? Hát az meg miféle eleség?

— Kávét, theát, déligyümölcs. Egész hajójárataim vannak Brazíliába meg Indiába.

A borbély nagy szemeket meregett öcsésére. A szó egyszerűen torkán rekedt bámulatlában.

— És... és azok a hajók jövedelmeznek? bökte ki a végén.

— Megvagyok az eredménnyel elégedve. Ezer holdas földbirtokossal nem cserélnék.

— Micsoda? — bámult nagyot Lehotay Ferenc ur.

— Ha nem hiszed, bátyám, mindjárt bebizonyítom.

— Hogyan?

— Ugy, hogy társnak szegődöl. Éppen ki akarom terjeszteni az üzletemet. Eddig százezer korona alapítékkel dolgozom, ötvenezeret még hozzá szeretnék tenni.

— Megbolondultál? — ugrott föl ijedében a borbély. Honnan vegyek én annyi pénzt?

— Hiszen csak tréfálok — nevetett Bálinth Láci — nem is úgy értem, hogy te ötvenezer koronával járulj hozzá; tégy próbát

ezzer koronával egyelőre s arról biztosítalak, hogy dividenda fejében kávét, theát annyit kapsz, mennyit életedben nem láttál együtt egy kupakban. Akár minden legényedet abban fűrészhathat. A kis Ferkónak meg jó lesz egy waggonra való narancs, mit gondolsz?

Lehotay Ferenc ur a fejét támogatta az öklével. Ugy zümmögött benne a sok gyarmatáru.

— Nos? biztatta Bálinth Láci — nem tennél próbát? Ezer korona nem a világ.

— Hát... hát... izé — vakarta magát a borbély — nekem annyi pénzem sincs.

— Furcsa! — Kacagott a vendég — kérttem én pénzt? Itt van ni egy váltó. Ezer koronáról van kiállítva. Kanyarítsd ide a nevedet és punktum. A többi már a magam dolga. Jövő héten küldök tíz métermáza kávét előlegebe. Jó lesz? Vagy több kell talán!

A borbély még jobban vakarózott. Tíz métermáza kávét Van-e annyi vén asszony a városban, kik azt meg tudják emészteni egy esztendő alatt, ha mindjárt egyebet sem ennének ebédre, vacsorára?

Valami roppant.

A kis Ferkó kezébe kerítette időközben a vendég fényes cilinderét. Babrált vele, forgatta, a végén meg rádülleszkedett s éppen most szakadt be a teteje.

A borbély izgatottan ugrott neki a fiúnak.

— Te gazember! — riadt rá szenvedélyes haragjába — s nyomban úgy törölte képen a szegény fiút, hogy az iszonyu sírásra gyujtva, elterült a földön.

Édesapja fölraggatta.

— Hallgatsz el kölyök mindjárt! — lár-mázta a gyerek fülébe.

De az még jobban bögött.

A borbély nem tudta másképpen megoldani a gordiusi csomót, minthogy a gyermeket a hóna alá kapta s futott vele ki a konyhára. A vendég fülét ne diszguztálja az ordításával.

Lehotay Ferenc ur felesége künn mosogatott. Mikor a gyerek sírását meghallotta, félre dobott tányért, lábast, bögrét s rohanni akart befelé. Hanem hát az ura már hozta a gyermeket!

— Itt van a kornyikáló kölyköd — szoritotta Zsófi ölébe a kis Ferkót a borbély — tanítsd meg böcsültre, máskor ne törje össze a vendég cilinderét.

— S ha összetörte, jól tette — fogta az asszony mindjárt a gyerek pártját — meg nem tudom érteni, mit ettel te azon a vendégen anyit. Beállít, azt se tudom, ki fia, ki leánya... és te traktáld, mintha valami bolgár fejedelem volna.

VÉGELADÁST nem hirdetek,

bár kézimunka ajándékaim **Karácsonyi ajándéknak legolcsóbban** nálam szerezhetők be. — Hozzávalókban s pamutokban nagy választék. — **Szmyrna nyírás s montirozások** gyorsan. — A legszolidabb s ezért a legolcsóbb árak. — **Telefon 783.**

Tátray Gusztáv, Rákóczi-ut, Orsolya-templom mellett.

tották meg. A középkorban görögök, normanok és szaracénok harcoltak a város birtokáért. A középkor vége felé felváltva majd szicíliaiak, majd franciák, végül spanyolok hatalmába került. Az 1847 és 1848-iki forradalmak után nápolyi csapatok szállották meg, amelyek legtovább tartották hatalmukban Garibaldi csapatai előtt. Messzina az utolsó városok közt volt, melyek az egységes Itáliához csatlakoztak.

A szociálisták veresége.

A tömegsztrájk.

Az utóbbi időben annyi veresség érte már a szociáldemokrata pártot, hogy épen itt van az ideje annak miszerint maguk a vezető agitátorok is belássák álláspontjuk tarthatatlanságát. A verességek között kétségtelen, hogy legnagyobb volt a kiábrándulás, mely a tegnapi tömegsztrájkból fényes bizonyosságát nyújtja annak, hogy nem csupán a vidék esett bele ebbe a reájuk nézve veszedelmes bajba, hanem maga a budapesti munkásnép is.

A tegnapi tömegsztrájk nem volt egyéb, mint igen rossz sakkhúzás, melynek folytán a munkásság független része szint vallott és így a szociáldemokrata párt minden kendőzés nélkül a maga kimerültségében láthatta azt a nagy tábor, mely többé nem hallgat a frázisokra és a mely későn, de mégis elég jókor észrevette, hogy első a kenyér és hogy ezt a kenyeret eddig megfizették a semmittevőkkel a semmiért.

A budapesti tömegsztrájk egy pillanatra gondolkodóba is ejthette az országot és komoly kimenetelűnek látszott. És a látszat csalt, mert a tömegsztrájkban csakis azok vettek részt akik vagy nem voltak munkában vagy pedig még erősen a szakszervezetek terrorja alatt voltak. Ime a vas- és fémmunkások, akiknek szakszervezetét Andrassy felfüggesztette, csak egy része sztrájkolt és a többi dolgozott.

A Danubius gyárban 1500 munkás közül 300 sztrájkolt és 1200 dolgozott. És általában

mindenütt folyt a munka, egy-két ember nem akasztotta fenn a forgalmat és nem hatott bémítólólag semmire a sztrájk. Legnagyobb látszata a nyomdászok sztrájkjának van, ami miatt ma nem jelennek meg fővárosi lapok.

A malommunkások kezdték meg a tömegsztrájkot és ők még mindég tartják, de úgy vannak vele mint az egyszéri részeg ember, akit kidobtak a korcsmából és odakünt azt hangoztatta, hogy ugyis kijöttem volna. A malommunkások ugyanis szívesen megkezdénék a munkát, de a munkaadók nem fogadják őket vissza csak hétfőn. Addig sztrájkolnak (?)

A főváros nyugalmát se zavarta meg a sztrájkoló csapat. Az üzletek nyitva voltak, csak a kávéházak és vendéglők voltak este 6 óráig bezárva. A sztrájkoló nem tudtak egyebet csinálni több helyen, belekötöttek a szemetes kocsiiba, amiért nem sztrájkolnak. Ezeket a rendőrség letartóztatta.

A rendőrség 5-6 munkást tartóztatott le. Így folyt le a tömeg, illetve csak részleges sztrájk tegnap és valószínű, hogy ez volt az utolsó szalmassál, amibe belekapaszkodhatott a vezetőség.

Felfüggesztett járási irnok.

A magyarorszáki járási irnok sehogysem tudott beletörődni az új szokásokba, hogy tudni illik a baksis-világ nyomtalanul tűnjék el és a tisztviselő csak a szimpla fizetésből éljen meg. A járási irnok ugyan nem fogadhatott el nagyértékű ajándékokat, mert munkakörébe nem fordultak meg olyan emberek, akik waggon számra szállíthaták volna a fát, ellenben mert ő kezelte a cselédkönyveket és más e fajta könyveket, ezek kiállítását megfizettette, szóval ott szerzett magának jövedelmet, ahol tudott. Ez a mellékes jövedelem valamikor még jogos is volt, azonban akkor még ez képezte a járási irnok fizetésének egy részét. Az általános fizetés-rendezés alkalmával ez a mellékjövedelem elesett.

Magyarorszáki híres volt az elmaradottságáról és arról hogy ott minden úgy volt jól,

ahogy régen volt s nem háborgatta az embereket eme felfogásukban senki. A mellékjövedelmek beszüntetése után a tisztviselők ott tovább is csak a régi rendszernek hódoltak, míg Halász Elemér főszolgabíró nem lett megválasztva Magyarországra.

Halász Elemér új rendszert honosított ott meg s mindenben pedáns szabályokhoz ragaszkodó intézkedéseket hozott. Az új rendet mindenki megszokta csak épen Fülöp Sándor járási irnok nem engedte magát zavartatni. Fülöp Sándor továbbra is csak úgy szedte a cselédkönyvekért járó 1 koronát mint eddig s tovább is csak úgy keresett magának mellékes jövedelmet mint azelőtt.

A főszolgabíró figyelmeztette Fülöpöt, hogy hagyjon fel az eddigi mellékjövedelem szerzéssel, mert az törvényellenes. Fülöp azonban tovább is csak szedte a mellékes jövedelmeket.

A járási irnok annyira elbizakodott is volt, hogy egy jegyzőkönyvet, melyet nem is lett volna jogában felvenni, a főszolgabíró helyett felvette, sőt a főszolgabírónak aláírását is hamisította.

Amikor ezek a dolgok mind napfényre kerültek, a főszolgabíró jelentése alapján Fülöp Sándor ellen megindították a fegyelmi vizsgálatot. A vizsgálat során a járási irnok ellen felhozott vádak mind beigazolást nyertek s ezekkel szemben Fülöp csak azszal védekezett, hogy a régi szokások szerint járt el.

A fegyelmi ügyben most hozott ítéletet, a fegyelmi választmány Fülöpöt felfüggesztette állásától.

A választmány határozata még nem jogerős. Közben az ügy most már a királyi ügyészséget is foglalkoztatja, amennyiben a névhamisítás miatt megindul a járási irnok ellen az eljárás.

UJDONSÁGOK.

Ujév.

Egy évvel ismét öregebbek lettünk. Beköszöntött az ujév. Bár évről-évre minden esztendő több csalódást hoz, mint örömet, azért kinek a lelkében nem kelt a beköszöntő ujév új reményeket, biztatást? Mikor először írjuk le az új vendég: az 1909. jelzőjét, a jövő hártármesgyéjén megerősödik bizalmunk, reményekkel telik meg szívünk.

Az emberi lélek erős hitével, bizalmával eítelve borulunk le az Ur számolya előtt s imát rebegve kérjük áldását a jövőre. Vajha teljesednének reményeink s valóra válna, kárpótolnának a múlt csalódásaiért.

Tiszta szívből kívánjuk kedves olvasóinknak, hogy a boldogság és béke esztendeje legyen mindannyiok számára ez az esztendő — és egy jobb jövő reményével eítelve mondjuk mi is ;

— Boldog ujévet !

A római katolikus templomokban az új év, vagyis karácsony alkalmából ünnepélyes szent misék és szent beszédek lesznek.

A székesegyházban d. e. 9 órakor ünnepélyes szent mise lesz s Brém Lőrincz pápai tb. káplán szent beszédet mond.

* **Kinevezés.** A nagyváradi kir. tábla elnöke dr Tompa Gyula ügyvédjelölt, kisborsnyai lakost díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

— De hiszen az öcsém. Az imént ittam vele brudert?

— Furcsa! Mintha bizony a kapufélfával is meg nem imátok a brudert ti férfiak, mikor be vagytok rugva. Aztán abból a rokonságból szó sem igaz. Az az ember csak az orrodnál fogva vezet, becsap lóvá tesz . . .

— Ostoba asszony, tel — sajnálta le harag — szavát — Lehotay Ferenc a feleségét.

— Ha ostoba vagyok is, legalább igazat mondok. Te te . . . föl ne ülj neki, az az ember akar valamit.

Olyan furcsán hangzott az a figyelmeztetés, hogy az amugy is haragos borbély egészen kizökken a barázdából.

— Kölyök maeskát akar — riadt rá valószínűs szenvedéllyel — s ha éppen tudni akarod, hát megmondom. Neked akar kedveskedni: Kávét akar neked szállítani szekérszámra. Most már remélem megnyugszol.

Azzal ott hagyta a faképnél az asszonyt.

Mikor belépett Bálinth Laci még mindig ujjai között forgatta a váltót.

— Bátyámuram, látom, még mindig nem bízol bennem.

— Én? Már minthogy én nem biznám benned. Öcsém? — tűzeskedett a borbély.

— Hiszen hiába kérem az aláírásodat. A kalapom is összetört bele.

— Ne jajgass öcsém — dühösködött a borbély — ne lélj, nem vagyok én smucig. Hol a toll?

Bálinth Laci kezébe nyomta s Lehotay Ferenc ur mérgesen úgy oda kanyarította a

nevét, hogy minisztertől sem telik különbszarkaláb a neve végén.

— Remélem, most csak meg vagy elégedve velem?

— Meg bátyám — kelt fel a vendég — most már mehetek kalapot venni.

— Hogyan? — rökönnyödött meg Lehotay uram — el . . . elmegy?

— Kalapot csak kell szereznem, most sőt van oda künn: Törött kalappal is végig mehetek az utcán. Később meg bezárnak a boltosok. Azért hát szervusz bátyám. A kávét várhatod.

Megrázta a borbély kezét, ki most úgy állott a másik előtt, mint a kőből faragott Keserűség. Nézett, de nem látott.

Perccel később már magára volt. A gyarmatáru kereskedő beleveszett a ködbe, melyik Lehotay Ferenc ur esztét meglepte.

Mikor a borbély lépni próbált, szinte imbolygott, mintha részeg lett volna. Talán ugyanis a sok bor ártott meg neki.

Ugy támolygott ki a konyhára.

— No e'ment? — kérdezte az asszony.

— El — volt a száraz válasz.

— És nem akart semmit?

— Nem — bökte ki keservesen a borbély. Szeme kis fiára tapadt, ki még mindig ott zokogott édes anyja karjai között.

Lehotay Ferenc ur nem tudta, mit csinál, kikapta a gyereket édesanyja karjai közül s kimondhatlan gyengédséggel szoritotta szívére, mondván:

— Bocssás meg fiam, én édes gyermekem, hogy egy gazember kedvéért fölpofoztalak.

* **A debreczeni prépost betegsége.** Mint részvétellel olvassuk a debreceni lapokban, *Grók* Ferenc prépost pár napja ágyban fekvő beteg. Ezért az ünnepi istentiszteletek végzésében is gátolva van. Remélhető azonban, hogy pár nap múlva teljesen helyreállott egészséggel veheti ismét át hivatalának vezetését.

* **Ó-év a templomokban.** Tegnap, az év utolsó napja alkalmából a hívek óriási tömege kereste fel a templomokat, hogy hálát adjon a Mindenhatónak az év folyamán nyert kegyelemért. A székesegyház délután 5 órakor egészen megtelt ájtatos hívekkel. Az ó-estendei szent beszédet *Grócs* Béla prépost-kanonok tartotta. — Mindhárom plébánia templom szintén zsúfolásig megtelt ájtatos közönséggel. A szentbeszédet az illető plébánosok tartották.

* **Köszönet a bosnyák-napért.** A boszniában levő József-ezredbeli csapatok javára rendezett ünnepély és gyűjtés Nagyváradon tudvalevőleg igen szép eredménnyel végződött. A begyűlt összegből a nagyváradai tisztikar nagymennyiségű meleg ruhaneműt s más ajándékokat vásárolt tisztán nagyváradai iparosok és kereskedőktől. A távolság és a területi viszonyok folytán ezek az ajándékok Karácsonyra bár nem érkezhettek meg bakáinkhoz, de azóta már bizonyára ki lettek osztva s méltán örömet szereztek idegenben levő fiaink között. A temesvári hadtestparancsnok a bosnyák-nap rendezéseért most a főispánhoz és a polgármesterhez intézett levélben mond köszönetet az összes adományozóknak. A főispánhoz érkezett köszönő-levél szövege a következő:

Méltóságos bártfai Glacx Antal urnak, Bihar-megye főispánjának

Nagyvárad.

Temesvárt, 1908. évi december hó 2. A karácsonyi ünnepek alkalmából, a határszéli szolgálatban álló katonáink jótékony adományokban való részesítése céljából megindított mozgalomért és az ennél elért fényes erkölcsi és anyagi sikerért bátorodom úgy a saját magam, valamint az ezen adományokban részesült katonák nevében Méltóságodnak hálás köszönetemet kifejezni.

Ezen nagylelkű tényben nemcsak a lakosság áldozatkészségét és az ország fiai iránt való szeretetét, hanem még inkább a polgárság és katonaság együttműködésének és jó egyetértésének nyilvánulását látom, melyet előmozdítani mindnyájunk törekvése.

Egyben bátorodom Méltóságodat az iránt is kérni, hogy ezen köszönetet megfelelő módon az összes jóltevő és hazafias adományozóknak és ezen jótékonykodás elmozdítóinak is tudomására hozni méltóztassék.

Fogadja Méltóságod legőszintőbb tisztelettem nyilvánítását,

Frank Liborius, hadtestparancsnok.

* **Tolnay Miklós jubileuma.** A nagyváradai m. á. v. fűtőház főnöke a jövő héten, január 6-án ünnepi szolgálatának 30 éves fordulóját. A nagyváradai mondonyvezetői kar szeretett főnökük jubileumát megünnepeli az Európa-szálloda külön helyiségében, amelyen a vasuti tisztikar és a mondonyvezetők családjaikkal vesznek részt. Részvételi jegyek ára a vacsorára személyenként 3 korona. A jubileumi ünnepség este 8 órakor kezdődik.

* **Hol épül fel az új közkórház?** Biharvármegye törvényhatósága már állást foglalt e nagytfontosságú kérdés eldöntésében, azonban ezt az állásfoglalást nem lehet véglegesnek tekinteni, mert a miniszter megváltoztathatja ha tekintetbe veszi az újabb felmerült indokokat. Ez az újabb eset, mely a kórházépítés előkészületének folyamatát megfogja egy

időre akasztani *Géczy* Géza felebbezése, melyet tegnap adott az alispánhoz. A felebbező a megye határozatát azzal az indokolással felebbezi meg, hogy tekintettel arra, miszerint a vármegye határozata kimondotta, hogy csakis az egységes kezelés mellett kívánja megvalósítani az új kórházat, inkább fogja ezt megvalósítani akkor, ha a *Hoványi—Géczy*-féle telkeket veszi meg, mint a *Diósy*-féléit. Az, hogy a *Hoványi*-és *Géczy*-féle telek egy részén nem építhető, merész állítás, mert a két telek vizsgálatát nem foganatosították oly mélyrehatóan, hogy e felett dönteni tudnának. Az a kifogás, hogy a *Hoványi—Géczy*-féle telket a vasuti sinpár szeli át szintén nem képezhet kifogást, mert a *Diósy*-telek és az *Elmegyógyintézet* meg egy zajos poros utca választja el egymástól. A felebbező kéri a minisztert, hogy vizsgáltsa meg a telket és ehhez képest hozzon új határozatot a megye.

* **Kinevezések a honvédségnél.** A honvédség *tartalékában* január 1-én ranggal a következő bennünket érdeklő kinevezések történtek: *hadnagyokká* kinevezettek: *Ajtay* Jenő a nagyszabeni, *Schenk* Jakab, *Faragó* Vilmos, *Klein* Jenő, *Schön* J., *Halmos* Károly, *Novák* Imre, *Millye* István a n.-váradai, *Gaál* Endre a kolozsvári, *Reich* Gyula a miskolci honvédegyalozseregekhez; *hadnagy* kezelő tisztvé, *Mogyorós* István a nagyváradai honvédegyalozseregre; — *sászlósokká*: *Beszédes* Dezső, *Laczák* Kálmán, *Gombay* János, *Palosi* Ferenc, dr. *Petráss* Lajos a nagyváradai, *Nagy* Tóth Endre a miskolci honvédegyalozseregre; — *hadapródokká*: *Torna-Horváth* Károly, *Scherer* Géza, *Nagy* Andor a nagyváradai, *Pató* Lajos és *Szántó* Ákos a debreceni honvédegyalozseregre.

* **Kövezést és világitást kérnek.** Nagyvárad-Ujvárosnak nyugati részén, *Huszár*-, *Vitéz*-utcákon és a *Kaszárnya*-téren nagyon fali állapotok vannak; az itt lakók csak a város többi részéről ismerik a kövezetet. Eddig azonban a víz lefolyást talált a *Kaszárnya*-téren át, de ezt a területet szemétdombnak használták s olyan magasan feltöltötték, hogy a környék vize nem folyhat le, hanem még onnét is a közeli utcákba folyik a csapadék víz. A lakosság kérte a várost, hogy rendezze az utcájukat; köveztesse ki s a sertiútvásártör előtt elhúzódó utcáson pedig villamos világitást rendeztesse be, hogy este is lehessen ott járni. A városi mérnöki hivatal a lakosság kérelmére azt jelenti, hogy ezen utcák kövezése szükséges, azonban azt csak az általános kövezési programban vihetik keresztül. A villamos lámpák felállításáról azonban mielőbb intézkedjék a városi tanács.

* **Biharmegye választói.** A folyó 1909. évre érvényes képviselő választók névjegyzéke teljesen összeállítva most lesz szétküldve az illetékes hatóságokhoz. Az összeírás szerint a kosszupályi kerületben 1783, a berettyóújfaluban 2218, az élesdiben 5090, a bárándiban 1920, a nagyszalontaiban 2464, a székelyhidiban 2120, a margitáiban 3125, a tenkeiben 4105, az ugráiban 3111, a magyarcsékeiben 3691, a bihariban 2131 és a belényesiben 3870 szavazó van. Összesen tehát 35628 szavazója van Biharvármegyének.

* **A mentők napja.** Tegnap volt a mentők napja. A város több részén voltak felállítva perselyek, melyekben bizonyára elég szép összeg gyűlt össze. A mentők mindenbizonyal megérdemlik, hogy elismeréssel legyen a társadalom irántuk, hiszen olyan önzetlenül dolgoznak az emberiségért. A tegnapi mentők napjának eredményéről legközelebb számolunk be.

* **A vársánc tisztántartása.** Sok kellemetlenséget okozott már az a körülmény, hogy *Kolozsvári*-utcánál a vársánc mellett levő házakból nemcsak a csapadékviz, hanem a szennyvíz is a vársánc árkába folyik s veszélyezteti a közegészségügyet. Több ízben vegyes bizottság tartott helyszíni szemlét, de belátták, hogy mindaddig, míg *Kolozsvári*-utca csatornázva nem lesz, nemcsak nehéz, de egyáltalán keresetülvihetetlen ezeken az állapotokon segíteni, mivel *Kolozsvári*-utca a feltöltés folytán magasabb, mint a kérdéses házak udvarai. A viznek pedig olyan bolond sajátossága van, hogy önmagától csak lefele folyik s felfele nem. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala most olyan határozatot hozott, hogy az összes érdekeltek házaknak a vársáncba levezető folyókái 15 nap alatt betömendők s a szemetet sem szabad ezután a vársáncba dobálni. A szemétre vonatkozó intézkedés teljesen helyes, vitesse ki mindenki a házából, de a víz levezetésének nehéz kérdését rendelettel bajos megoldani. Ezen csak a csatornázással lehet alaposan segíteni.

* **Waggon hiány a kolozsvári üzletvezetőségénél.** A nyár és az őszi folyamán mutatkozott nagyfokú waggonhiány már az egész országban megszűnt és mindenütt rendes kerékvágásba zökkent a forgalom lebonyolítása. A waggon hiány még a kolozsvári üzletvezetésén tartja magát és e miatt igen nagy hátrányokat szenvednek a szállítók, de különösen a vállalkozók. Így *Glaszner* József a megye szerződéses közszállítója a belényes—örvényesi köbányából 600 waggon kavics helyett csak 300-at tudott elszállítani s dacára minden kérésének nem tudott több waggont kapni. Tegnap e miatt kérvényt adott be a megye alispánjához, hogy lépjen közbe miszerint részére valami uton waggonokat bocsásson rendelkezésére a kolozsvári üzletvezetéséig.

* **A katonai vegyes felülvizsgáló bizottság.** A honvédelmi miniszter tegnap tudatta a megyével, hogy az 1909-ben Bihar-megye területén működő vegyes katonai felülvizsgáló bizottság elnökévé *Glacx* Antal főispánt és helyettes elnökül *Mezey* Mihályt nevezte ki.

* **A vízmű kibővítése.** A nagyváradai vízvezetési telep kibővítési munkálatainak előkészítése ismét lassu tempóban halad s így nem lehet csodálkozni, ha csak a jövő ujévre készül el a város a kibővítéssel, pedig most is, tél közepén csak éjjeli részleges lezárással tudja a vízmű a szükséges vizet szolgáltatni. Mi lesz ilyen körülmények között a nyári hőségben? A városi tanács tegnapi ülésében a vízmű kibővítésének ügye is szóba került. *Lukács* Ödön tanácsnok bejelentette, hogy a kibővítés munkálatai kiadására vonatkozó közgyűlési határozat jogerőssé vált. A tanács ennek folytán utasította a tisztí főügyészt, hogy a vállalkozókkal kösse meg a szerződést. Bejelentette továbbá a mérnöki hivatal, hogy a dr. *Károly* Irén által javasolt kondenz-víz csatorna és motor *pompásan* bevált, kitűnően működik s különösen a mostani csekély vízállás mellett *nagy szolgálatot tesz*, mert nagymennyiségű vizet lehet vele megtakarítani a közszükséglet részére.

* **Halálozás.** Özv. *Diószeghy* Károlyné szül. *Bihary* Eszter tegnap reggel elhunyt. Temetése holnap, január 2-án lesz a *Damjanich*-utca 2. sz. háztól.

* **A vasut állomás előtti árubódék elhelyezése.** A nagyvárad vasúti állomással szemben levő rozoga árubódék elhelyezése tárgyában, a szépészeti és közlekedési szakbizottság véleménye alapján beterjesztette a városi mérnöki hivatal jelentését. A jelentés szerint a rongyos fabódék helyett megfelelő vasvázás árusátrak állítandók jóval távolabb, a villamos vasut végpontján levő villamvasuti bódé mellé, a járdára. Összesen négy ilyen bódé lenne, amelyeknek mindenike 5-30 négyzetméter területet foglalna el. Javasolja a főmérnök, hogy az egyenkint 525 koronába kerülő árusátraktat a város maga építtesse fel. 20 évi törlesztés mellett, ha az amortizációt, fentartást és más költségeket 8 százalékkal veszi fel a város, egy-egy bódéért évi 50 koronát lehetne beszélni, a helypénze kivül.

* **Uj löszerraktár építése.** A katonai parancsnokság a nagyvárad tüzérlaktanyában egy új löszerraktár építését kívánja. A városi mérnöki hivatal a löszerraktár tervét, a hadtestparancsnokság előírása szerint elkészítette s beterjesztette a tanácshoz. Az építés 10147 koronát igényelne.

* **A kivándoroltak pénzei.** A kivándorolt magyarok keservesen összeszerzett garasáival az utóbbi időben a leleményes amerikaiak galád módon visszaéltek. A megtakarított pénzeket ugyanis az ottani magyarok, hogy ne kellessen sok utána járást tenniök, megjáratlanság miatt is idegen emberekre bízták, hogy azok küldjék haza az itthon maradt család részére. Ezek az emberek magyar bankár cégér alatt szerepeltek és nagyon sokan bízták meg őket a pénz hazaküldésével. A magyar bankárok azonban a reájuk bízott pénzeknek legfeljebb tized részét küldték haza, a többit pedig felhasználták saját céljaikra. A belügyminiszternek tudomására jutott ez a sok visszaélés és most felkérésére az amerikai posták magyar nyelven is szerkesztett postai űrlapokon továbbítják a pénzt. Az űrlapokat akármelyik magyar írni és olvasni tudó magyar is kiállíthatja s így meg van kímélve a bankárok visszaéléseitől.

* **A függetlenségi párt és a 48-as népkör ujéve.** A nagyvárad függetlenségi és 48-as népkör tisztikarát és választmányának tagjait tisztelettel kérem, hogy ujév első napján d. e. háromnegyed 11 órára, a 48-as népkör olasz városi-bazár épületében levő helyiségében Szokoly Tamás orsz. képviselő, pártunk elnöke és Glaz Antal főispán uraknál teendő tisztelgés céljából, lehetőleg teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1908. dec. 31-én. Hazafias tisztelettel: Dr. Stokker József a 48-as népkör elnöke.

* **Az orvvadász erdőőrök.** Az eddigi tapasztalatokból arra a meggyőződésre jutott a vármegye, hogy az orvvadászok legnagyobb részét maguk az erdőőrök képezik. Természetesen őket ellenőrizni annyi jelentene, mint minden erdőőr mellé egy-egy ellenőrt szerződtetni. A megye más képen kíván ezen segíteni és pedig úgy, hogy a jelenlegi szolgálati fegyvereket bevonja s helyette a kimustrált Verndl-féle katonai fegyverekkel látja el az erdőőröket. A katonai fegyvereket már e hóban kifogják osztani. Egyelőre 10 ór kap ilyen fegyvert még pedig szuronynyal és tölténytáskával együtt. Szóval a mi erdőőrünk úgy fog kinézni mint egy szerb katona, de legalább a vadállomány biztosítva lesz erről az oldalról.

* **A szatócsoboltok réme.** Adler Móric kiskereskedő Halász-u. 14. sz. a. levő üzletében tegnap hajnalban, rövid időközben két fiatal ember is megfordult. Mindketten szalonnát kértek 8 fillérért, de nem vettek, mert nem találták jónak. Ellenben azon idő alatt, míg a kereskedő az üzlet háttérében levő szalonna után járt, a kihuzva levő pénzes fiókból 90 koronát tartalmazó pénztárca s az egyik vásároló eltűnt. A rendőrség keresi a tolvajt. Megjegyzendő, hogy hasonló eset több is előfordult e hónapban. A tettes egy közép magas, 20 év körüli, barna arcú, kis fekete bajszú egyén lehetett, akin puha kalap, rövid barna kabát és csizma volt. Operációját minden szatócsoboltban azon körülmény tette sikeressé, hogy a bolt ajtóiban sehol sem volt csengő s így zajtalanul surranhatott ki. Ezért is jól tennek a szatócsoboltok, ha boltjuk ajtaján csengőt alkalmaznának.

* **Megszökött irnok.** Az éiesdi Erdőiparvállalat irodájában mint irnok volt alkalmazva Hermann Lajos. Kicsapongó élete következtében olyan természetű betegségbe esett, hogy a miatt nem csak hivatalából kellett távoznia, de felesége is elvált tőle. Hermann Lajos Éiesdről Nagyszalontára ment, ahol eddigi életmódján nem változtatott s ebből kifolyólag valami kihágást is követett el, amiért a nagyszalontai előjáróság megbüntette. — A büntetést most kellett volna kitöltenie Hermannnak, azonban mikor erre az előjáróság felszólította volna Hermann Lajost, nem találta, mert megszökött a községből. Az előjárók most köröztetik a megszökött irnokot.

* **Előjárói tagok választása Nagyszalontán.** Nagyszalontai tudósítónk jelenti, hogy ott tegnap olyan mozgalmas nap volt, mint akár képviselőválasztáskor. Tegnap zajlott le ugyanis az előjárói tagok választása. A régi bíró helyett Nagy József lett megválasztva bírónak. Törvénybíró Molnár István lett. A választások rendben folytak le.

* **5 mássa szappant loptak.** Rothbart Ede szarvassori szappangyáros áruraktárát hosszabb idő óta dezsmálgatta Bokor Albert munkása és György Lajos kocsisa. Tegnap tetten érte a két jó madarat, kik közülbelül 5 méter-mássa szappant lophattak el, apránként. Lezártattak.

* **Életunt csavargó.** Komádiban a semmittevők vezére volt Farkas József 62 éves ember. Ilyen munkakörben is megunta az életét. Mint tudósítónk jelenti, tegnap délután felakasztotta magát s hátrahagyott levelében tett életuntagsággal indokolja.

* **Mindnyájunkat érhet baleset!** A tegnapi mentők napjának folytatásaképpen f. évi január hó 9-én este Mezey Mihály ur a tűzoltótestület és a mentőosztály parancsnokának védnöksége alatt katonai hangverseny- és tombolával egybekötött nagy mentőestély lesz a »Pannonia« vendéglő összes helyiségeiben megtartva, melynek jövedelme a mentőosztály javára fordítatik. A derék mentők, kik minden időben és minden szerencsétlenül járóknak segítségére fejtik ki áldásos és emberbaráti működésüket megérdemlik, hogy a közönség az amugy is kellemes szórakozást nyújtó mentőestélyt minél tömegesebben látogassa. Bővebbet a falragaszok.

* **Magyar daltársulat a Korona-kávéházban.** A Korona-kávéházban esténként egy elsőrangú erőkből szervezett Magyar Daltársulat tartja művészi nivón álló előadásait; a társulat műsora a legkedveltebb újdonságokból van összeállítva. Kiemeljük a műsorból Janó a drótostót 3 személyes operettet, valamint Betyár-élet magyar jellegű daljátékot meg kell említeni Sarai Sz. Károly művezető rendező saját műsorával, S. Tubai Aranka énekes és táncosnőt, Gyöngyösi Mici a közkedvelt énekesnőt, Nádas Ilona és Németh Szidi énekesnőket, Kiss Dani baritonistát, a közkedvelt Dévai-párt, mint Lengyelzsidó bocherimitátorok, kik esténként óriási tetszést aratnak kitűnő duettjükkel, valamint Grec karmester művészi

játékát, melyel estélyről-estélyre emeli az előadás színvonalát. Előkészületben az Acél király kacagató bohózat, amely a budapesti kabaretekben feltűnő tetszést aratott. Kezdeté este 9 órakor. Becses pártfogást kérve Dévai Sándor, igazgató.

Előfizetési felhívás.

Tizenötödik évfolyamába lép lapunk. Tizen-négy küzdelmes évre visszatekintve, lehetetlen, hogy a múltakból erőt, reményt ne merítsünk a jövőre.

A jövő azé lesz, aki a közvéleményt irányítja.

A keresztény Magyarország becsületes és hazafias hívei nem téveszthetik szem elől, hogy Magyarország csak mint keresztény állam állhat meg s hogy az általános választói jog jegyében ujjaalakuló Magyarországon szükséges égetően szükséges a keresztény idealokkal áthatni az egész nemzetet, a legmagasabb és legalacsonyabb rétegeket egyaránt.

Az ujév küszöbén tehát nemcsak az előfizetések megújítását kérjük; kérjük e mellett lapunk hathatós terjesztését. A mi lapunk legyen a mi zászlónk, mely küzdeni és győzni tudó hatalmas sereget sorakoztasson maga köré.

Az előfizetési feltételek lapunk homlokán olvashatók.

A Tiszántul

szerkesztősége és kiadóhivatala.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek d. u.: Szerencse fia, este: János-vitéz.

Szombat: Ördög.

Vasárnap d. u.: Kék egér, este: Zách Klára.

Lumpácius Vagabundus. A Szilveszter-esték rendes bohózata került tegnap előadásra, nem nagyszámu közönség előtt. A három főbb szerepet Tóth Elek, Kassay és Hajnal játszották, jóízű humorral. A többiek is mindent megtettek a karzat mulattatására, rögtönzésekkel, mókákkel. Jól mulatott a közönség is, no meg a színészek is. Szilveszter-estén így dukál.

A mai előadások. Csaknem minden jegy elkelt már az ujévi előadásokra. Nem csoda, hiszen este is, délután is két valóban nagyszerű népszerű darabot adnak. A »Szerencse fia« és a »János vitéz« egyaránt diadallal járták végig a magyar színpadokat. Akik még jegyhez akarnak jutni, jó lesz, ha a délelőtti órákban sietnek a nappali pénztárhoz, mert közvetlenül az előadások előtt jegyet kapni aligha lehet.

Zách Klára. Major Simon és Székely Sándor látványos történelmi daljátékát négyszer adták eddig a Szigligeti-színházba. Soha jobban a közönség itélkezésének kiszámíthatatlan volta elő nem tűnt, mint ennél a darabnál. Az operettről nagyon eltérő vélemények hangzottak föl librettójáról, zenéjéről egyaránt. És a publikum mégis tolongva tódult a színházba, hogy a Zách Klárát megtekintse. Azok, a kik színes, meleg hangulattal, romantikus szerelmi momentumokkal megelégsznek, nagyon szívesen nézték végig az operettet. Érdekes bizonyossága ennek az, hogy Erdélyi Miklós színgazgató nagyon sok levelet kapott, melyekben felkérlik, hogy a Zách Klárát még ne vegye le a műsorról. Ezért az igazgató vasárnap a Három feleség helyett uj-ból a Zách Klárát vette föl a repertoárba. — Ezzel alkalmat nyújt a vasárnapi kisbérletek tulajdonosainak is a darab megtekintésére.

KÖZGAZDASÁG.

A földmívelésügyi miniszter a munkásházakért. Biharmegyében eddig általános volt az a tudat, hogy minden nagyobb intézmény létesítése alkalmával legutóbb a kormány támogatása maradt, ami késleltette az ügyet. Most azonban megváltozott a szerep és még Biharmegye nem is talált elegendő pénzt a munkásházák felépítésére már, a földmívelésügyi miniszter megadta a támogatását. Tudjuk, hogy a munkásházák építése tárgyában tartott legelső értekezletre a miniszter *Koller Gyula* gazdasági akadémiai tanárt küldte ki. Az értekezleten a bizottság 500 munkásház felállítását vette tervebe, melynek költségeire egy millió koronát szándékozott két százalékos állami támogatás mellett felvenni. Azóta alig múlt el egy hónap és már tegnap a földmívelésügyi miniszter leküldte értesítését *Glacs Antal* főispánhoz. Eszerint a miniszter a felveendő egy millió korona kölcsön törlesztésére évente két százalékos azaz 20000 koronát engedélyez. A törlesztésre szolgáló összeget a miniszter csak akkor fogja kifizetni amikor az egymillió korona kölcsönt felveszi a vármegye és bemutatja a lakásokra vonatkozó szerződéseket.

A Máv. tarifáinak fölemelése. Az ujesztendői ajándékképpen felemelik a Máv-on a szállítási díjtételeket. A dolog még végleg nincs eldöntve, de biztos kilátás van arra, hogy úgy a személyszállítás, mint a teherszállítási díjtételeket felemelik. Ezt azzal indokolják, hogy a magyar államvasutak költségei folyton emelkednek. A kereskedelmi miniszternek egyik terve oda néz, hogy a szállítási adót áthárítják a feladóra. Ez az adó az illetékekkel együtt hét százalék s ez a vasut bevételeit tíz tizenöt millió koronával emelné. De nemcsak ebben állana az államvasutak bevételeinek fokozása, hanem a személyszállítás díjtételeinek reformálását is tervezik. Mikor a zónadíjszabást életbe léptették, az volt az alapgondolat, hogy Budapest a metszéspontja minden magyar vasúti vonalnak. Csakhogy azóta olyan vasutak épültek, amelyek által egészen új közlekedési viszonyok állottak elő. Jelesül a Komárom—Érsekújvári vonal s a Baja—Bátaszék között kiépült új Dunahid által lehetséges lesz Brassótól Fiuméig és Zsolnától Fehringig utazni anélkül, hogy az utas Budapestet érintené. — Ennek következtében a zónarendszer megváltoztatása feltétlenül szükséges, szükséges ezenfelül olyan módon szaporítani a zónák számát, hogy a távolabbi viszonylatokban a szállítási díjtétel magasabb lesz. A személyszállítás megdrágítása folytán négy és fél millió korona több bevételt remélnék és pedig azért csak ilyen keveset, mert Kossuth Ferencnek az a terve, hogy a közpénznek díjtételeit leszállítja, mert ezek most drágábbak, mint a külföldön. E szerint Baross Gábor híres zónarendszere, mely jövő évi szeptemberben tölti be fennállásának 20 ik évét, alaposan keresztül lesz lukasztva. Már Hegedüs Sándor minisztersége alatt gyökeres revízió alá vették a zónarendszert s főként a nagyobb távolságokban emelték a zónadíjszabást. Körülbelül visszatérünk a zóna előtti díjtételekhez.

A gabonatözsde határidői

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 31.		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 31.		
Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—

Leszámitoló bank	—	713.75
Rimamurányi	—	561.50
Osztrák m. államvasutó részv.	—	692.25
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. dec. 31.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	95.50
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	—	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	94.50
Osztrák járadék papírban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50
Páris vista	—	689.50
20 márkás arany	—	23.51
20 frankos (Napoleonier)	—	19.02
Német birodalmi márka	—	117.96

A szerkesztésért felelős

Dr. VOSEKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Mélyen tisztelt vendégeimnek, jó barátaimnak és ismerőseimnek ezuton kívánok

Boldog új évet

Czipóth Ferencz,

a Pannónia étterem tulajdonosa.

Igen tisztelt vendégeimnek, barátaim- és ismerőseimnek ezuton kívánok

Boldog új évet

Benrád Albert.

Nagyrabecsült üzletfeleimnek és jóbarátaimnak ezuton kívánok

Boldog új évet

Sebő Imre,

könyv- és papirkereskedő.

Boldog új évet kíván

I. vendégeinek és barátainak

az »EMKE« kávéház.

tulajdonosai

Igen tisztelt vendégeimnek, jó barátaimnak és ismerőseimnek ezuton kívánok

Boldog új évet

Schiller József és Fla,

a Pannónia szálloda és kávéház tulajdonosai.

Mélyen tisztelt vendégeimnek és jóismerőseimnek ezuton is kívánok

Boldog új évet

Molnár H. cukrász.

Bémer-tér s a Biharm. Casino buffet bérlője

Boldog új évet kíván

igen tisztelt vendégeinek és jóbarátainak

Weisz Ignác,

a »Nemzeti szálloda« megbízottja.

Nagybecsű vevőkörömnek, üzletbarátaim és jóakaróimnak

Boldog új évet

kivánok.

Szilágyi Géza,

órás- és ékszerész,
az orsolyák épületében.

Tisztelt vendégeimnek, jó barátaimnak és ismerőseimnek

Boldog új évet

kivánok.

Schüch József,

a »Széchenyi« szálloda és étterem bérlője.

Tisztelt vendégeimnek, jó barátaimnak és ismerőseimnek

Boldog új évet

kivánok

Leitner Ferenc,

a »Kékmacska« tulajdonosa.

Tisztelt vendégeimnek, jó barátaimnak, és ismerőseimnek

Boldog új évet

kivánok.

Özv. Karner Gyuláné.

Nagybecsű vevőkörömnek, üzletbarátaimnak és jóakaróimnak ezuton is kívánok

Boldog új évet

Fröhlich János.

Boldog új évet kíván

jóakaróinak és b. megrendelőinek

Klinge Antal Róbert,

szentkép- és templomfestő Nagyvárad
Szent János-utca 11.

Minden tisztelt vendégemnek és jó ismerőseimnek

Boldog új évet

kivánok.

Kriszta Sándor

vasuti vendéglős.

Mélyen tisztelt megrendelőim, barátaim és ismerőseimnek ezuton kívánok

Boldog új évet

Dajkovits E.

Mélyen tisztelt megrendelőim, barátaim és ismerőseimnek ezuton kívánok

Boldog új évet

Vajnovszky Károly,

papi és polgári szabó.

Boldog új évet

kivánok a mélyen tisztelt pártfogóim és jóbarátaimnak.

Kiváló tisztelettel POVAZSÁN JÓZSEF,

electrotechnikai vállalat tulajdonosa.

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:
HAJDU IMRE.
(Folytatás.)

20.

— Uram tegye magát helyzetembe s könnyen meg fogja magának magyarázni azt, hogy a pusztá becstelentő gyanu elegendő ok arra, hogy magát egy becsületes ember sértve érezhesse s ha lehet azért elégtételt követeljen; hát az imént ön előtt lefolyt kastrófa valljon ne érjen-e fel egy megbecstelentett étellel?

— Nem uram! mert én az imént tapasztaltakat, mint már fentebb is mondtam, csak asszonyi pletykának s elhamarkodott huj bele Balázs munkájának tartom.

— Jól van uram! tartsa nagyságod aminek akarja, de én e perc óta megszüntem e ház nevelője lenni. S úgy amint volt főveg nélkül és szó nélkül távozott s egy rövid óranegyed mulva nem volt többé a háznál fellelhető.

Most hagyjuk őt távozni, azon reményben, hogy ismét találkozunk vele s egyelőre csak csak annyit említsünk meg, hogy: hogy és miként vették a háznál a nevelő rögtönzött távozását? ezt annál is inkább cselekedjük, miután ekkoráig van szerencsénk több kitűnő jellemet ősmerni a háznál.

A nagyságos asszony, kit mindenestre az első sorban sorozuk, közömbösen vette a nevelő távozását s folyvást makacsul ragaszkodott a vérig becstelentő, mindazonáltal alap-talan gyanújához.

Az öreg ur felette restelte a dolgot, sajnálta a szegény fiút, hjal de réges-régen volt az, amikor még ő hordta a kalapot a háznál.

Az urfiscák? — ezek vigadtak, tomboltak örömben, majd kibujtak a bőrökből, hogy aljas cselekményök által sikerült az általok gyűlölt nevelőt eltávolítani, mindamellert valami kitanult gonosztevők, mélyen titkolták elkövetett csajjüket.

A cselédek örültek, hogy kikerült az ezüst kanál s nem kell azt többé bőrökből megtá-riteni, ők a nagyságos asszonnyal voltak egy véleményen, kivéve az egy szobaleányt, ki az eseténél jelen volt, ő az öreg urral együtt váltig az ellenkezőt állította.

Nos, hát ennyi közül, — fogjuk kérdeni, — nem azadt valaki, ki az ártatlant pártolná? ki a szerencsétlen iránt részvételt viseltetne? ki azt szívből tudná sajnálni? — O igen is akadt! — s ez a valaki a szép Emike; ő pártolná, de nem meri; ő részvétet tanusit iránta; ő szívből sajnálja, de nem mutathatja, — — — hjal ki ősmerni a szívek titkait?!

III!

— Nos, hogy aludtatok fiuk a tegnap esteli tréfa után? — nyit be szobánkba hét óra tájon vidor arccal István barátunk, jobb-jában akkora sívovicás üveget cipelve, mint egy közönséges bombavető ágyu.

— Köszönjük? a lehető legjobban, — lón mindkettőnk egyhangú válasza, — tehát felkeltetek már? — kérdém ásítás között, hatalmasat huzakodva a dagadozó párnákon.

— Hiszen meg is ehetné a farkas a dolgát, ha mi talusi emberek, miként ti nagyvárosiak, hét óráig nyújtózkodnánk az ágyon, akkor bizonyára még vízből sem ihatnánk eleget.

— És hány óraker keltek ti?

— Három-négy óraker s gyakran korábban is, — teszi utána mosolyogva.

— Ja! ja! jaj! — szörnyüködik Pista barátom a dolgon, — három-négy óraker? no ennek a dolognak csakugyan nem vagyok barátja.

(Folyt. köv.)

PFAFF CZÉG
LONDON
PARIS
ÉS
BERLINI
**NYAKKENDŐ
ÚJDONSÁGAI**
PAZAR VÁLASZTÉKBAN
MEGÉRKEZTEK

PFAFF CZÉG
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGÉRKEZTEK

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES
**A VILÁG
LEGJOBB
KEZTYÜI
KAPHATÓK.**
PFAFF CZÉGNÉL

Nagy
újévi
vásár.

Legcélszerűbb
ajándéktárgyak

hölgyek és urak részére.

Külön gyermekjáték
osztály.

Szép kivitelű
gyermekjáték-
ujdonságok.

Francia babák óriási
választékban és rend-
kívüli nagy választék
játék különlegességek-
ben, melyek legolcsób-
ban kaphatók

Waldmann Ernő

Diszmuárak, sport és utazó
cikkek üzletében,
Rákóczi-ut, az Orsolya-
zárdával szemben.

Interurban Telefon 371.

Tűzifát

legolcsóbb napi árakon házakhoz
szállítanak ::

Weiszberger és Társa
tűzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház.

Fatelepe: Várad-Velence. — Telefon: 688.

ALAPITTATOTT 1858. ÉVBEN

AZ ANKER

Élet és Járadékbiztosító Társaság

Magyarországi igazgatóság: **BUDAPEST. Az Anker-palota építésének
befejeztéig V., ERZSÉBET-TÉR 13. SZ.**

Vagyon 174 millió korona — Kifizetések 338 millió korona. — Biztosi-
tási állomány 538 millió korona. — Magyarországon vmegyonából 30
millió korona van elhelyezve.

Az összes szokásos tőkebiztosításokat halál és elérés esetére eszközli a társaság jutányos díjak
mellett. Legújabbán pedig új biztosítási módozatot alkotott, melynek hivatása

az élet- és nyugdíjbiztosítás

előnyeit egyesíteni. Betegség vagy baloset folytáni rokkantság esetén a díjfizetés megszűnik,
azonkívül a biztosított tőke 5 vagy 10% zát járadékkép élvezi a rokkant a biztosítási tartam
leteltéig, lejáratkor (halál- vagy elérés esetén a teljes biztosított tőke fizettetik ki.

Felvilágosítást nyújt az »Anker« magyarországi igazgatósága vagy Schönfeld Lajos ur N.-Váradol képviselője.

Meghívó.

A »Nagyváradai Hitelbank Takarékszövetkezet rendes évi közgyűlését 1909. január hó 10-én d. e. 11. órakor a Nagyváradai Hitelbank r. t. üzlethelyiségében (Kossuth L.-u. 10. sz.) tartja meg, melyre a t. részjegy tulajdonosait ezúttal tisztelettel meghívja

Az igazgatóság,

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése és felmentése feletti határozat.
2. Mérleg előterjesztése és annak el vagy el nem fogadása feletti határozat hozatal.
3. Az osztalék megállapítása és kifizetési idejének meghatározása.
4. Igazgatósági és 5 felügyelőbizottsági tagnak megválasztása.
5. Esetleges indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal előbb nyújtandó be.

Uj üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönségnek szives tudomására hozni, hogy a Saszálloda passageában fővárosi mútára, a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő, páratlan fényes berendezésű

hentesáru különlegesség és csemege-üzletet

nyitottam, hol saját gyártmányu mindennemű ezen szakmába vágó cikkeim naponta friss állapotban s csemege áruk is kaphatók lesznek.

Becsés pártfogást kérve vagyok teljes tisztelettel

Fröhlich János.

Megérkeztek az összes őszi és téli ujdonságok

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót
kostüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és
szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban
árusítatnak.

== A legelegánsabb és legjobb kivitelű ==

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját
műtermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el.
Művezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ARVAY JÁNOS és TSA
budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.

Nyomatott a Szent László-nyomdában, Nagyváradon